

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/301/2021
Identifikačné číslo spisu:	8717207270
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Katková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8717207270.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., Bratislava, Mlynské nivy 59/A, IČO: 35 829 141, zastúpeného advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o, Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, proti žalovaným 1/ C. M., narodenému L., X., 2/ C. M., narodenej J., X., zastúpeným advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Bratislava, Podbrezovská 34, o určenie priebehu hranice pozemkov, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17C/32/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 5. mája 2021 sp. zn. 3Co/9/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 5. mája 2021 sp. zn. 3Co/9/2021 ako aj rozsudok Okresného súdu Poprad zo 7. októbra 2020 sp. zn. 17C/32/2017 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. októbra 2020 č. k. 17C/32/2017-454 (v poradí druhým rozsudkom) žalobu zamietol (prvý výrok) a priznal žalovaným 1/ a 2/ voči žalobcovi náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie uznesením po právoplatnosti rozsudku (druhý výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou proti žalovaným 1/, 2/ domáhal určenia, že priebeh hraníc medzi pozemkom nachádzajúcim sa v okrese P., obci X., katastrálnom území X., evidovaným Okresným úradom Poprad, katastrálnym odborom na LV č. XXXX ako pozemok parc. reg. „C“ č. 2202/20-zastavané plochy a nádvoria o výmere 1267 m² a medzi pozemkom vo vlastníctve žalovaných 1/, 2/ nachádzajúcim sa v okrese P., obci X., katastrálnom území X., evidovaným Okresným úradom Poprad, katastrálnym odborom na LV č. XXXX ako pozemok parc. reg. „C“ č. 2202/69-trvalé trávne porasty o výmere 998 m², je určený spojnicou lomových bodov tak, ako je uvedené vo vytyčovacom náčrte na hranicu medzi pozemkami parc. č. 2202/20 a č. 2202/69 z 28. mája 2015, vyhotoveným Jánom Jurčom ml. a autorizačne overeným Ing. Františkom Hricom.

1.2. Súd prvej inštancie po citácii § 137 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení

neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) uviedol, že žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté a ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť. Naliehavosť sa prejaví tým, že určovací rozsudok bude podstatným spôsobom užitočný.

1.2.1. Žalobca odôvodnil naliehavý právny záujem tým, že spočíva v nevyhnutnosti určenia hranice predmetných pozemkov z dôvodu značného ohrozenia žalobcovho vlastníckeho práva, ohrozenia bezpečnosti a zdravia zamestnancov a rekreantov žalobcu a neistoty žalobcovho právneho postavenia. Výdaním súdneho rozhodnutia v predmetnej právnej veci by sa zabránilo neistému postaveniu žalobcu v jeho vlastníckych vzťahoch k jeho pozemku, a tým by bola odstránená spornosť vlastníckeho práva k pozemku žalobcu. Žalovaný 1/ v minulosti spôsobil žalobcovi viackrát škodu, na pozemku žalobcu vypíliť stromy, pri novej výsadbe stromov napadol zamestnanca žalobcu, ponechal si drevnú hmotu zo stromov. Uvedené konanie bolo tiež predmetom priestupkového konania na Obvodnom oddelení Policajného zboru SR vo Svite. Podľa názoru žalobcu spornosť a konfliktnosť situácie potvrdil aj žalovaný 1/, keď na pojednávaní konanom dňa 20. apríla 2018 uviedol, že hneď po kúpe v r. 1994 začali spory ohľadne hranice pozemkov medzi žalovanými 1/, 2/ a žalobcom. Predovšetkým s ohľadom na spornosť priebehu hranice medzi susednými pozemkami, ako aj s ohľadom na správanie sa žalovaného 1/, bolo a je v eminentnom záujme žalobcu vzniknutú situáciu vyriešiť a meritórnym rozhodnutím súdu určiť priebeh hranice tak, aby viac nebola predmetom sporu.

1.2.2. Žalovaný 1/ nesúhlasil s tým, že by žalobcovi spôsobil škodu, ohrozoval zamestnancov žalobcu alebo rekreantov žalobcu. Naopak, uvádzal, že rekreanti žalobcu sa bežne zdržiavajú na pozemku žalovaných 1/, 2/ (teda nie ani iba na spornej časti pozemku), nemá s nimi najmenší problém, naopak je voči nim ústretový.

1.3. Súd prvej inštancie uviedol, že po doplnení dokazovania obhliadkou na mieste samom dospel k názoru, že v danej veci žalobca nemá naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe. Sporná časť pozemku prechádza v strede pozdĺž celého pozemku, je to pomerne úzky dlhý pás pozemku, pričom žalobca reálne spornú časť pozemku neužíva a v zásade pokiaľ ju užívajú rekreanti žalobcu, týmito žalovaní 1/, 2/ umožňujú užívať aj ich značnú časť pozemku.

1.3.1. Na spornej časti pozemku sa nachádza časť žumpy postavenej žalobcom, pričom podľa vyjadrenia žalovaného 1/ odpad zo žumpy presakuje až do chaty žalovaných 1/, 2/.

1.3.2. Podľa názoru súdu prvej inštancie určenie hranice pozemkov nijako neodstráni uvedený problém, keď hrozí ďalší súdny spor o ochranu vlastníckeho práva. Vyriešenie otázky hranice pozemkov nemá žiadny praktický význam pre žalobcu, žalobcov sporný „pás“ pozemku nemá reálne akým spôsobom využiť. Navyše žalovaní 1/, 2/ by museli odstrániť drevenú stavbu na uloženie lyžiarskych potrieb, pričom žalobca nemá záujem pozemok nejako reálne využívať.

1.4. Súd prvej inštancie zdôraznil, že pokiaľ žaloba neslúži potrebám praktického života, ale vedie len k ďalším sporom, nie je daný naliehavý právny záujem na takejto určovacej žalobe s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 5Cdo/31/2011.

1.5. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a priznal úspešným žalovaným 1/, 2/ náhradu trov konania v plnom rozsahu. Výslovil, že o výške trov konania súd prvej inštancie rozhodne uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 5. mája 2021 č. k. 3Co/9/2021-511 (v poradí druhým rozhodnutím) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I. výrok) a priznal žalovaným 1/, 2/ voči žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie uznesením po právoplatnosti rozsudku (II. výrok).

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že ak má byť žaloba o určenie vlastníckeho práva úspešná, musia byť z hľadiska procesného splnené dve podmienky: a) strany sporu majú vecnú legitímáciu, b) žalobca musí mať na požadovanom určení naliehavý právny záujem.

2.1.1. Vecná legitímácia strán sporu, či už aktívna alebo pasívna, predstavuje hmotnoprávny vzťah „účastníkov“ k prejednávanej veci. Vecnú legitímáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, má predovšetkým ten, kto je zúčastnený právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide.

2.1.2. Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) CSP, musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale vedie len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah „účastníkov“ sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba.

2.1.3. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu).

2.1.4. Odvolací súd (zhodne s názorom prvoinštančného súdu) konštatoval, že žalobca nesplnil podmienku procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) CSP, teda nepreukázal naliehavý právny záujem na určení priebehu hranice. Žalobca aj napriek nepochybne existujúcej spornosti priebehu hranice medzi stranami sporu, nereagoval svojím dispozičným oprávnením na zistený skutkový stav súdom prvej inštancie a zotrval na definovaní žalobného petitu o určenie priebehu hranice tak, ako je táto zaznačená v katastrálnom „aparáte“. Problém celého sporu pritom spočíva v tom, že obidve strany sporu tvrdia, že im vlastnícky patrí určitá sporná časť pozemku. Preto sa žalobca mal domáhať vypratania, resp. vydania spornej plochy, resp. ochrany vlastníckeho práva.

2.1.5. Keďže podstatou obsahu a rozsahu uplatneného nároku bolo vyriešenie otázky vlastníctva k spornej ploche pozemku, preto súčasťou sporu o priebehu hranice mal byť daný spor o vlastníctve k určitej ploche. Táto ochrana sa poskytne na základe žaloby vlastníka susedného pozemku, do ktorého práva sa zasiahlo. Ak sa žalobca v konaní domáhal určenia priebehu hraníc tak, ako je priebeh hraníc vedený v katastri nehnuteľností, žalobca nemôže mať na takomto určení naliehavý právny záujem, pretože takéto súdne rozhodnutie nebude podkladom pre vykonanie zmeny v zápise katastra nehnuteľností. Žalobca nesprávne naformuloval petit žaloby, pretože podstatou spornosti vzhľadom na tvrdenia obidvoch strán bolo vyriešenie otázky vlastníctva k spornej ploche pozemku. To znamená, že žalobca sa mal domáhať napr. vydania (vypratania) spornej plochy alebo zákazu, aby sused túto plochu užíval, resp. z nej odstránil stromy, veci (drevenú stavbu) a podobne.

2.1.6. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcom zadaný žalobný petit, ktorým je súd viazaný, neslúži potrebám praktického života, ale vedie len k ďalším sporom, pretože rozhodnutie o určení priebehu hranice tak, ako je tento priebeh evidovaný v katastri nehnuteľností, nie je podkladom pre vykonanie zmeny v zápise katastra nehnuteľností, a preto nie je spôsobilým právnym prostriedkom na odstránenie neistoty o skutočných právnych vzťahoch medzi stranami sporu.

2.2. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným 1/, 2/ v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnému žalobcovi v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobca (ďalej len „žalobca“ alebo „dovolateľ“) podal dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 CSP.

3.1. Podľa jeho názoru sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v otázke posúdenia žaloby o určenie priebehu hranice ako prostriedku, ktorý nie je spôsobilý odstrániť právnu neistotu v skutočných právnych vzťahoch medzi stranami sporu, ako aj v otázke posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu.

3.2. Žaloba o určenie priebehu hranice medzi pozemkami je osobitným druhom určovacej žaloby, ktorým možno v prípade sporného priebehu hranice medzi susediacimi pozemkami dosiahnuť určenie toho, komu sporná plocha patrí. Ako procesný inštitút má žaloba o určenie priebehu hranice preventívny charakter a je opodstatnená tam, kde jej pomocou možno eliminovať stav ohrozenia práva, či neistoty v právnom vzťahu, ak k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak. Podobne je opodstatnená aj v prípadoch, v ktorých účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec.

3.2.1. K otázke aplikácie žaloby o určenie priebehu hranice medzi spornými pozemkami ako procesného inštitútu smerujúceho k vyriešeniu otázky vlastníctva spornej plochy pozemku sa najvyšší súd vyjadril v rozsudku z 28. mája 2009 sp. zn. 1Cdo/205/2009, podľa ktorého:...(„)Ak priebeh hranice je sporný, či už došlo alebo nedošlo zároveň aj k zásahu do vlastníckeho práva, hranicu medzi pozemkami určuje všeobecný súd. Spravidla je súčasťou sporu o priebeh hranice pozemku aj spor o vlastníctvo k určitej ploche, a preto je pre rozhodovanie takéhoto sporu daná právomoc súdu. Ide o prípad petítornej ochrany vlastníckeho práva. Táto ochrana sa poskytuje na základe žaloby vlastníka susedného pozemku, do ktorého práva sa zasiahlo. K zásahu do vlastníckeho práva majiteľa susedného pozemku môže v praxi dôjsť napr. posunutím oplotenia, zložením stavebného materiálu sčasti aj na susedov pozemok, postavením základov domu čiastočne na vedľajšom pozemku, odoraním medze, posunutím kamenného medzníka, vykopaním alebo vybraním železných stĺpikov zo zeme. Žaloba o určenie priebehu hranice pozemkov sa použije vtedy, keď správnosť hranice medzi susednými pozemkami je medzi účastníkmi sporná a jeden zo susedov sa obráti na súd s cieľom dosiahnuť jej určenie. Podstatou žaloby je vyriešenie otázky vlastníctva k spornej ploche pozemku. Súd je povinný zaoberať sa otázkou hranice pozemku bez ohľadu na to, ako žalobca naformuloval žalobný petit, tzn. žalobca sa môže domáhať vydania spornej plochy, vypratania spornej plochy, alebo zákazu, aby sused túto plochu užíval, prípadne navrhuje určenie priebehu spornej hranice medzi susediacimi pozemkami.“)...

3.2.2. Obdobne najvyšší súd v rozsudku z 26. augusta 1997 sp. zn. 1Cdo/11/97 (R 6/1999) uviedol: ... („)Určenia priebehu hraníc sa v administratívnom konaní možno domáhať v prípadoch, ak nedošlo súčasne aj k porušeniu vlastníckeho práva a pôvodnú hranicu medzi susediacimi pozemkami treba len rekonštruovať. Ak však došlo k porušeniu vlastníckeho práva, vlastník má právo domáhať sa ochrany svojho vlastníckeho práva aj návrhom na určenie hranice medzi jeho pozemkom a pozemkom susediacim, lebo v takomto prípade totiž ide o určenie, komu z vlastníkov susediacich pozemkov patrí sporná plocha. Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa určenia priebehu hraníc v konaní pred katastrálnym úradom možno domáhať v prípadoch, ak nedošlo súčasne k porušeniu vlastníckych práv; v katastrálnom konaní preto nepôjde o vyriešenie spornej otázky vlastníctva dotknutých nehnuteľností, ale o vyriešenie predovšetkým technických problémov určenia priebehu hranice pozemkov za použitia technických podkladov vyhotovených katastrálnym úradom, prípadne za použitia znaleckého posudku alebo iného technického podkladu. Ak však dôjde k porušeniu vlastníckeho práva, vlastník má právo domáhať sa na súde ochrany svojho vlastníckeho práva, pričom z okruhu určujúcich návrhov na ochranu vlastníckeho práva nemožno vylúčiť ani návrh na určenie hranice medzi spornými pozemkami, lebo v takomto prípade ide o vzájomné vymedzenie predmetu dvoch vlastníckych práv a „určenie hranice“ treba považovať za spôsob, ktorým účastník konania vyjadril, že mu ide o určenie, ktorá časť zo spornej plochy patrí tomu-ktorému vlastníkovi susediacich pozemkov.“)...

3.2.3. V rozpore s uvedenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu odvolací súd konštatoval, že ... („)žiadaným žalobným petitom rozsudku žalobca nijako nedosiahne odstránenie neistoty vzťahu medzi stranami sporu a takto podaná žaloba ani nemôže vytvoriť pevný základ pre usporiadanie vlastníckych vzťahov medzi stranami sporu. Žalobcom zadefinovaný žalobný petit, ktorým je súd viazaný, neslúži potrebám praktického života, ale vedie len k ďalším sporom, pretože rozhodnutie o určení priebehu hranice tak, ako je tento priebeh evidovaný v katastri nehnuteľností nie je podkladom pre vykonanie zmeny v zápise katastra nehnuteľností. Žaloba žalobcu o určení priebehu hranice tak, ako je táto zaznačená v katastrálnom operáte, nie je spôsobilým právnym prostriedkom na odstránenie neistoty o skutočných právnych vzťahoch medzi stranami sporu.“)...

3.2.4. Mal za to, že odvolací súd vyvodil zo skutkových záverov nesprávne právne závery, v dôsledku čoho je rozsudok dovolacieho súdu zaťažený vadou nesprávneho posúdenia veci a je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

3.2.5. Podľa názoru dovolacieho súdu má on po štyroch rokoch vedenia sporu v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia odvolacím súdom podať novú (opätovnú) žalobu o tom istom predmete sporu a žiadať (i) vypratanie nehnuteľností, (ii) zdržanie sa užívania nehnuteľností, prípadne (iii) odstránenie vecí/stromov (žalobu na plnenie), a to aj napriek skutočnosti, že prejudiciálnou otázkou v uvedených konaniach bude nesporne ustálenie skutočnosti, kadiaľ vedie hranica pozemkov, a teda aké sú vlastnícke pomery strán sporu.

3.2.6. Vzhľadom na uvedené nemožno súhlasiť s argumentáciou dovolacieho súdu o nesprávne formulovanom petite žaloby.

3.2.7. Žaloba o určení priebehu hranice pozemkov je v posudzovanej veci procesne vhodným prostriedkom spôsobilým odstrániť neistotu vzťahu strán a vytvoriť pevný základ pre jeho usporiadanie. Výrokom súdu o priebehu hranice by sa docielilo ustálenie priebehu hranice pozemkov ako takej a predovšetkým tiež vlastníckych pomerov strán sporu k dotknutým pozemkom.

3.2.8. Tvrdenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, že „vyriešenie otázky hranice pozemkov nemá žiadny praktický význam pre žalobcu, žalobcov sporný „pás“ pozemku nemá reálne akým spôsobom využiť“ považoval za vybočenie z prieskumnej právomoci súdu, keďže hospodárske využívanie pozemkov nemá s uvedeným žiaden súvis.

3.3. K posúdeniu (ne)existencie naliehavého právneho záujmu uviedol, že naliehavý právny záujem je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý je ohrozením navrhovateľovho právneho postavenia, a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť. Nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla (viď rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/137/2003).

3.3.1. Existencia naliehavého právneho záujmu na určení, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, je nevyhnutnou podmienkou prípustnosti určovacej žaloby. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva, ktorý spornosť odstraňuje, alebo len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Uvedenou otázkou je súd povinný zaoberať sa v prvom kroku, pred posúdením žaloby z vecnej stránky. V prípade, ak súd dospeje k záveru, že naliehavý právny záujem daný je, mal by pristúpiť k posudzovaniu žaloby ako takej a v nadväznosti na uvedené vykonať dokazovanie. Opačný prístup je nehospodárny a je tiež v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

3.3.2. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie najvyššieho súdu zo 4. marca 2009 sp. zn. 3Cdo/241/2008, podľa ktorého: „Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu

na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.“

3.3.3. Súd nižších inštancií v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu podrobili žalobu meritórnemu prieskumu, v rámci ktorého vykonali dokazovanie, aby žalobu napokon zamietli s odôvodnením, že „žaloba žalobcu o určenie priebehu hranice tak, ako je táto zaznamenaná v katastrálnom operáte, nie je spôsobilým právnym prostriedkom na odstránenie neistoty o skutočných právnych vzťahoch medzi stranami sporu.“ Uvedený postup je pre neho prekvapujúci, argumentačne nekonzistentný a je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

3.4. Zdôraznil, že žaloba o určenie priebehu hranice pozemkov predstavuje spôsobilý, vhodne zvolený právny prostriedok ochrany práva, pričom súd je podľa ustálenej dovolacej praxe povinný zaoberať sa otázkou priebehu hranice pozemkov.

3.5. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil vrátane rozsudku súdu prvej inštancie tak, že „určuje priebeh hraníc medzi pozemkami nachádzajúcimi sa v k. ú. X. pozemkom parcela reg. „C“ parc. č. 2202/20 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1 267 m² zapísaným na LV č. XXXX na Okresnom úrade odbor katastrálny Poprad a pozemkom parcela reg. „C“ parc. č. 2202/69 - trvalé trávne porasty o výmere 998 m² zapísaných na LV č. XXXX na Okresnom úrade odbor katastrálny Poprad je určený spojnicou lomových bodov tak, ako je uvedené vo vytyčovacom náčrte Jána Jurča ml. z 28. 05. 2015 autorizácie overeného Ing. Františkom Hricom, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto rozsudku a žalovanému priznáva nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu,“ eventuálne zrušil „uznesenie“ odvolacieho súdu a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/, 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že je správny názor súdov oboch inštancií, podľa ktorého nemožno žalovať o určenie priebehu hranice, pokiaľ možno objektívne priebeh určiť, a že žalobca sa mal domáhať vypratania pozemku ako časti parcely, ktorý mu oni mali neoprávnene zaberáť.

4.1. Žalobcom „žiadané“ rozhodnutie nebude podkladom pre vykonanie zmeny hranice uvedenej v mapovom operáte katastra nehnuteľností, preto vôbec neslúži potrebám praktického života a išlo o zbytočný spor, v ktorom by sa len potvrdila mapová, ale nie vlastnícka hranica.

4.2. K neexistencii naliehavého právneho záujmu na určení mapovej hranice dospeli sudy nižších inštancií až po vykonaní dokazovania, na základe ktorého zistili, že mapovú hranicu možno objektívne zistiť, ale je zjavné, že táto mapová hranica nie je hranicou vlastníckou, takže ide vlastne o spor o vlastníctvo k hraničnému pruhu pozemku, ktorý možno vyriešiť jedine iným druhom vlastníckej žaloby (vindikačnou, resp. negatórnu), preto žalobu dovolací súd správne posúdil ako nespôsobilý právny prostriedok ochrany práv žalobcu.

4.3. Podľa ich názoru rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na správnom právnom posúdení veci, v dôsledku čoho dovolanie nie je prípustné, preto navrhli dovolanie žalobcu odmietnuť, alebo ho zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade dovolateľ v dovolaní dovolacie dôvody vymedzil podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, predpokladá vymedzenie, v čom spočíva nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o existencii, resp. neexistencii subjektívnych práv a povinností subjektov konkrétného právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym, či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

10. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, vykazovať nedostatky, ktoré by v konečnom dôsledku viedli k znemožneniu meritórneho dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/206/2017, 1Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016).

11. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

12. V zmysle zákonných ustanovení dovolací súd môže len konštatovať, že výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky. K uvedenému dovolací súd poznamenáva, že otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

13. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

14. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti

dovolania. Právna úprava dovolacieho konania dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

16. Dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie žalobcu podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku [viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 25. mája 2021 sp. zn. IV. ÚS 15/2021 alebo nález ústavného súdu z 9. júna 2020 sp. zn. I. ÚS 336/2019] dospel k záveru, že žalobca sa v podstate opýtal, či v prípade porušenia vlastníckeho práva má vlastník právo domáhať sa na súde ochrany vlastníckeho práva žalobou na určenie hranice medzi spornými pozemkami.

17. Podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania vecí od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

18. Podľa § 137 ods. 1 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

19. Určovací žaloba je upravená v § 137 ods. 1 písm. c) CSP. Určovací žaloba sa môže týkať určenia práva alebo povinnosti, pričom úspešne možno podať určovaciu žalobu len vtedy, ak žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem.

20. Základnou podmienkou dôvodnosti, a teda východiskom prípadnej úspešnosti určovacej žaloby, je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pričom sa tým rozumie právny záujem žalobcu. Nepostačuje len tvrdenie žalobcu o takomto záujme. Právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t. j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nielen nevyhnutnosť tvrdiť, ale aj dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť.

21. Z rozsudku najvyššieho súdu zo 6. decembra 2012 sp. zn. 5Cdo/31/2011 vyplýva ...(.„)Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c) O. s. p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád' len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovací žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996). Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).(.“)...

22. Dovolací súd konštatuje, že samostatnú skupinu vlastníckych sporov predstavujú spory o určenie hranice susediacich nehnuteľností.

23. Za zásadné pre prejednávanú vec je potrebné považovať rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. augusta 1997 sp. zn. 1Cdo/11/97, publikované ako R 6/1999, ktorého právna veta znie:

„Určenia priebehu hraníc sa v administratívnom konaní (§ 48 a nasl. zákona č. 162/1995 Z. z.) možno domáhať v prípadoch, ak nedošlo súčasne aj k porušeniu vlastníckeho práva a pôvodnú hranicu medzi susediacimi pozemkami treba len rekonštruovať. Ak však došlo k porušeniu vlastníckeho práva, vlastník má právo domáhať sa ochrany svojho vlastníckeho práva aj návrhom na určenie hranice medzi jeho pozemkom a pozemkom susediacim; v takomto prípade totiž ide o určenie, komu z vlastníkov susediacich pozemkov patrí sporná plocha.“

23.1. Z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu ďalej vyplýva: ... („)Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neoprávnene zadržuje (§ 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Vlastník sa môže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva predovšetkým návrhom na vydanie veci, návrhom na zdržanie sa zásahov do vlastníckeho práva, ako aj návrhom na určenie vlastníckeho práva, ak má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Z okruhu určujúcich návrhov na ochranu vlastníckeho práva nemožno vylúčiť ani návrh na určenie hranice medzi spornými pozemkami. V takomto prípade totiž ide o vzájomné vymedzenie predmetu dvoch vlastníckych práv a slová „určenie hranice“ treba považovať za vyjadrovací spôsob, ktorým tak účastníci, ako aj súd, majú na mysli určenie, ktorá časť zo spornej plochy v prírode, ktorému z vlastníkov susedných pozemkov patrí.“)

24. V rozsudku z 28. mája 2009 sp. zn. 1Cdo/205/2009 najvyšší súd uviedol: („)Ak priebeh hranice je sporný, či už došlo alebo nedošlo zároveň aj k zásahu do vlastníckeho práva, hranicu medzi pozemkami určuje všeobecný súd. Spravidla je súčasťou sporu o priebeh hranice pozemku aj spor o vlastníctvo k určitej ploche, a preto je pre rozhodovanie takéhoto sporu daná právomoc súdu. Ide o prípad petitórnej ochrany vlastníckeho práva. Táto ochrana sa poskytuje na základe žaloby vlastníka susedného pozemku, do ktorého práva sa zasiahlo. K zásahu do vlastníckeho práva majiteľa susedného pozemku môže v praxi dôjsť napr. posunutím oplotenia, zložením stavebného materiálu sčasti aj na susedov pozemok, postavením základov domu čiastočne na vedľajšom pozemku, odoraním medze, posunutím kamenného medzníka, vykopaním alebo vybraním železných stĺpikov zo zeme. Žaloba o určenie priebehu hranice pozemkov sa použije vtedy, keď správnosť hranice medzi susednými pozemkami je medzi účastníkmi sporná a jeden zo susedov sa obráti na súd s cieľom dosiahnuť jej určenie. Podstatou žaloby je vyriešenie otázky vlastníctva k spornej ploche pozemku. Súd je povinný zaoberať sa otázkou hranice pozemku bez ohľadu na to, ako žalobca naformuloval žalobný petit, tzn. žalobca sa môže domáhať vydania spornej plochy, vypratania spornej plochy, alebo zákazu, aby sused túto plochu užíval, prípadne navrhuje určenie priebehu spornej hranice medzi susediacimi pozemkami.“)

25. ... („)Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa určenia priebehu hraníc v konaní pred katastrálnym úradom možno domáhať v prípadoch, ak nedošlo súčasne k porušeniu vlastníckych práv; v katastrálnom konaní preto nepôjde o vyriešenie spornej otázky vlastníctva dotknutých nehnuteľností, ale o vyriešenie predovšetkým technických problémov určenia priebehu hranice pozemkov za použitia technických podkladov vyhotovených katastrálnym úradom, prípadne za použitia znaleckého posudku alebo iného technického podkladu. Ak však dôjde k porušeniu vlastníckeho práva, vlastník má právo domáhať sa na súde ochrany svojho vlastníckeho práva, pričom z okruhu určujúcich návrhov na ochranu vlastníckeho práva nemožno vylúčiť ani návrh na určenie hranice medzi spornými pozemkami, lebo v takomto prípade ide o vzájomné vymedzenie predmetu dvoch vlastníckych práv a „určenie hranice“ treba považovať za spôsob, ktorým účastník konania vyjadril, že mu ide o určenie, ktorá časť zo spornej plochy patrí tomu-ktorému vlastníkovi susediacich pozemkov.“)

(uznesenie najvyššieho súdu z 29. júna 2010 sp. zn. 1 Rkc 2/2009).

26. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že porušenie vlastníckeho práva sa v tomto prípade odvíja od sporu medzi vlastníkmi susediacich pozemkov, ktorý sa týka priebehu hranice medzi pozemkami.

26.1. Žalobca odôvodnil naliehavý právny záujem tým, že žalovaní 1/, 2/ nerešpektujú hranice medzi susediacimi pozemkami, najmä žalovaný 1/ vyvoláva konfliktné situácie v dôsledku nerešpektovania hranice medzi pozemkami, ohrozuje bezpečnosť a zdravie zamestnancov a rekreantov žalobcu, pričom i v minulosti žalovaný 1/ spôsobil škodu na majetku žalobcu.

27. Podľa názoru dovolacieho súdu, keďže medzi stranami sporu existuje aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobcu a konkrétne okolnosti danej veci odôvodňujú záver o preukázaní existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení priebehu hranice medzi pozemkami, preto za tohto stavu je treba pripustiť ochranu vlastníckeho práva žalobcu formou žaloby o určení priebehu hranice medzi pozemkami, nakoľko správnosť hranice medzi susednými pozemkami je medzi stranami sporná a jeden zo susedov (žalobca) sa obrátil na súd s cieľom dosiahnuť jej určenie.

28. Ak došlo k porušeniu vlastníckeho práva, vlastník má právo domáhať sa ochrany svojho vlastníctva aj žalobou o určenie hranice medzi jeho pozemkom a susediacim pozemkom. V takom prípade ide totiž o určenie, komu z vlastníkov susediacich pozemkov patrí sporná plocha.

29. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu (i súdu prvej inštancie) vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci v právnej otázke (špecifikovanej v bode 16. odôvodnenia), pričom v riešení právnej otázky odvolacím súdom (i súdom prvej inštancie) došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

30. Pretože dovolanie žalobcu bolo nielen prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale aj dôvodné, dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

32. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.